

Aan de raad van de gemeente Lingewaard

Onderwerp Meicirculaire 2026
Portefeuillehouder M.M. van de Woerd
Zaaknummer collegevoorstel ZS-1532170

Beslispunten

1. De gevolgen van de meicirculaire voor de jaarschijf 2026 te verwerken in de Begroting 2026;
2. De gevolgen van de meicirculaire voor 2027-2030 te verwerken in de Begroting 2027.

Inleiding

Jaarlijks verschijnen drie circulaires over de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. De meicirculaire geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid. De septembercirculaire geeft de vertaling van de Miljoenennota. In december wordt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk afgerond in de decembercirculaire. Deze circulaire bevat de actualisatie van het accres op basis van de Voorjaarsnota van het rijk.

Beoogd effect

Een actueel financieel beeld van het saldo van de meerjarenbegroting 2026-2030.

Argumenten

1.1/2.1 Het verwerken van de financiële effecten van de meicirculaire is nodig voor een actueel financieel beeld

De meicirculaire geeft inzicht in de uitkering uit het gemeentefonds voor de komende jaren. Dit heeft effect op het saldo van de meerjarenbegroting. Door de wijziging in de uitkering uit het gemeentefonds te verwerken hebben we een geactualiseerd beeld van het saldo meerjarenbegroting 2026-2030.

Het financieel effect van de meicirculaire 2026 is opgenomen binnen onderdeel 'Financiën' van dit voorstel.

Kanttekeningen

1.1/2.1 De meicirculaire 2026 heeft een wisselend effect op het saldo van de meerjarenbegroting

De meicirculaire heeft een negatief effect op het saldo van de begroting 2027 tot en met 2029, maar een positief effect op de begroting 2030. Een uitwerking hiervan is opgenomen binnen het onderdeel 'Financiën' van dit voorstel.

2.2 Er is nog geen duidelijkheid over de herverdeling van het gemeentefonds

Onze gemeente is een nadeelgemeente in de herverdeling van het gemeentefonds. Op basis van de berekeningen uit 2022 gaat het om een nadeel van € 55 per inwoner. Hiervan is € 37,50 al in onze begroting verwerkt. Het restant moet nog worden verwerkt en komt, op basis van diezelfde berekeningen, neer op € 835.000. Het ministerie van Binnenlandse Zaken was voornemens de volgende stap in de herverdeling te zetten per 1 januari 2027. Op basis van vervolgonderzoeken liggen er voorstellen voor aanpassing van de herverdeling. De financiële impact hiervan voor individuele gemeenten is echter nog niet duidelijk. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) en de VNG hebben daarom geadviseerd de volgende stap uit te stellen. Het ministerie heeft dit advies overgenomen en stelt de stap uit tot 1 januari 2029. In de tussentijd worden de voorgestelde aanpassingen en de nog openstaande onderdelen verder onderzocht.

Dit betekent voor onze gemeente dat we in 2027 en 2028 nog geen aanvullend nadeel hebben in onze begroting. Daarnaast kan het nadeel voor onze gemeente dat voortkomt uit de herverdeling wijzigen, zowel in positieve als negatieve zin.

Financiën

Hieronder een financiële uitwerking van de meicirculaire met hierbij het financieel effect op het saldo van de meerjarenbegroting (2026-2030). Dit effect verwerken wij met een begrotingswijziging in de begroting 2026 en de meerjarenbegroting 2026-2030.

Uitwerking meicirculaire 2026

Hieronder een overzicht van alle financiële mutaties die voortvloeien uit de meicirculaire.

Onder de tabel is een toelichting opgenomen van de substantiële financiële mutaties en de te reserveren taakmutaties.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Financiële mutaties meicirculaire 2026					
Accres, bijstelling prijs	379	385	563	432	623
Accres, bijstelling volume	-	64	125	-62	-62
WOZ-waarde mutaties en aanpassing rekentarieven	-244	-438	-434	-421	-432
Afrekening BCF	-443	-	-	-	-
Huishoudelijke hulp uit de Wmo	-	-	-	-3.329	-3.526
Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo	-	-	-	994	1.053
Taakmutaties	117	2.063	34	-70	-17
Overige mutaties	-274	-80	-135	-264	605
Totaal financiële mutaties meicirculaire 2026	-465	1.994	153	-2.720	-1.756
Te reserveren taakmutaties					
Kinderopvang pleegouders	29	30			
Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo		505			
CDOKE (DU)		159			
Alleenverdienersproblematiek (DU)	44				
Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp (DU)	26				
IBO Problematische schulden (DU)	33				
Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren (DU)	22	22	22	22	27
Ondersteuning lokale politieke partijen (DU)	18				
Totaal te reserveren taakmutaties	172	716	22	22	27
Mutatie stelposten					
Reserveren voor prijsontwikkeling	-	-385	-563	-432	-623
Verlaging stelpost BTW compensatiefonds	-232	-232	-232	-232	-232
Huishoudelijke hulp uit de Wmo	-	-	-	3.329	3.526
Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo	-	-	-	-994	-1.053
AI opgenomen ontvangsten CDOKE	-	-1.315	-	-	-
Per saldo financiële mutaties meicirculaire 2026	-869	-654	-664	-1.071	-165

Accres, bijstelling prijs

In de mei- en septembercirculaire wordt de meerjarige indexering van het accres geactualiseerd. De indexering is op basis van de huidige verwachtingen naar boven bijgesteld. Dit betekent een structurele stijging van het accres ten opzichte van de septembercirculaire.

In verband met de geopolitieke ontwikkelingen die op dit moment leiden tot prijsstijgingen stellen wij voor deze extra gelden te toe te voegen aan de stelpost prijsstijgingen en areaalvergroting. Deze reservering is opgenomen in de tabel onder 'Mutatie stelposten'

Accres, bijstelling volume

Het volume van het accres wordt bepaald door de landelijke economische ontwikkeling en de maatstafaantallen van onze gemeente. De landelijke ontwikkeling leidt tot een hogere algemene uitkering. Tegelijkertijd dalen enkele maatstafaantallen van onze gemeente, met name het aantal jongeren, sterker dan eerder verwacht. Dit dempt het voordeel en leidt in 2029 en 2030 zelfs tot een klein nadeel.

WOZ-waarde mutaties en OZB-maatstaf

De berekening van de hoogte van de uitkering uit het gemeentefonds per gemeente wordt gedaan op basis van een veelvoud aan maatstaven en parameters. Hierbij zijn ook maatstaven opgenomen die samenhangen met de WOZ-waarden van woningen en niet-woningen. Hierbij wordt op basis van deze waarden een algemene korting berekend op de uitkering uit het gemeentefonds. Deze maatstaf wordt jaarlijks geactualiseerd, waarbij rekening wordt gehouden met de gemiddelde landelijke ontwikkeling van de WOZ-waarden in dat jaar.

De landelijke ontwikkeling van de WOZ-waarden is lager dan de ontwikkeling in Lingewaard. Door de berekeningsmethodiek van het gemeentefonds leidt dit tot een structureel nadeel voor onze gemeente.

Afrekening BCF

Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een inschatting gemaakt van de declaraties door gemeenten bij het BTW Compensatie Fonds (BCF). Op basis van deze inschatting is in de septembercirculaire 2025 de ruimte onder het plafond uitgekeerd. Bij de opmaak van de definitieve afrekening 2025 bleek de ruimte onder het plafond lager. Dit leidt tot een gedeeltelijke terugbetaling van de ontvangen gelden in de septembercirculaire. Daarnaast leidt dit tot een verlaging van onze stelpost voor de afrekening van het BCF. Hiervoor hebben wij de maximaal toegestane stelpost opgenomen van 100% van de laatste afrekening. Aangezien de laatste afrekening lager is, moeten wij de stelpost ook naar beneden bijstellen met € 232.000. De aanpassing van de stelpost is opgenomen onder 'Mutatie stelposten'.

Huishoudelijke hulp Wmo

Het kabinet is voornemens huishoudelijke hulp vanaf 2029 uit de Wmo te halen, met een vangnet voor inwoners die deze hulp niet zelf kunnen betalen. Dit leidt tot een verlaging van het gemeentefonds, omdat de gemeente deze kosten niet meer hoeft te dragen. Daartegenover staat een vergoeding voor de verwachte kosten van de vangnetregeling. Beide bedragen zijn al in het gemeentefonds verwerkt en zichtbaar in de tabel. Er is echter nog niet uitgewerkt hoe deze aanpassing van de Wmo en het vangnet er precies uit gaan zien. Omdat de mutatie onzeker is en nog niet vertaald kan worden naar concreet beleid en concrete kosten, nemen wij hiervoor stelposten op in de begroting. Dit sluit aan op het advies van de VNG. Hiermee heeft de mutatie in het gemeentefonds per saldo geen effect op onze begroting. De stelposten zijn opgenomen onder 'Mutatie stelposten'.

(Te reserveren) taakmutaties

In de circulaire zijn ook taakmutaties opgenomen. Dit zijn wijzigingen in onze taken en verantwoordelijkheden die invloed hebben op de verdeling en de hoogte van het gemeentefonds. Wij analyseren deze taakmutaties, waarbij wij kleine taakmutaties niet reserveren voor de budgetten. Deze reserveringen lichten wij hieronder toe.

Kinderopvang pleegouders

De Rijksoverheid stelt extra geld beschikbaar om pleegouders te helpen bij de kosten van kinderopvang en buitenschoolse opvang (bso) voor hun pleegkinderen. Deze regeling geldt voor alle pleegouders, ook als plaatsing vrijwillig is. Pleegouders betalen nu vaak nog een eigen bijdrage nadat zij kinderopvangtoeslag hebben ontvangen. De extra middelen zijn bedoeld om deze resterende kosten te verlagen. Bij de decembercirculaire 2025 is voor 2025 eenmalig geld toegevoegd aan het gemeentefonds. In de meicirculaire 2026 zijn deze middelen nu ook voor 2026 en 2027 aan het gemeentefonds toegevoegd.

Voor de gemeente Lingewaard zijn dat de volgende bedragen:

	2026	2027	2028	2029	2030
Bedrag x € 1.000	29	30			

Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo

De invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo (ter vervanging van het abonnementstarief) is uitgesteld van 1 januari 2027 naar 1 januari 2028. Hierdoor valt de eerder ingeboekte besparing in 2027 tijdelijk weg. Om dit op te vangen wordt in 2027 een bedrag overgeheveld van de begroting van het ministerie van VWS naar het gemeentefonds. Voor de gemeente Lingewaard is dit een bedrag van € 505.000. Met de toevoeging van dit bedrag aan het gemeentefonds vervallen de verwachte extra inkomsten door de invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage. Hiermee is dit budgetneutraal.

Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE) (DU)

De decentralisatie-uitkering CDOKE vervangt de SPUK CDOKE. Deze decentralisatie-uitkering bestaat uit basisfinanciering en planfinanciering. Alle gemeenten ontvangen middelen ten behoeve van de vergroting van hun capaciteit (bemensing) voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid.

Voor de gemeente Lingewaard is dit een bedrag van € 1.474.000. In de begroting 2026 is hiervoor al € 1.315.000 geraamd, waardoor nu de aanvullende € 159.000 wordt gereserveerd.

Alleenverdienersproblematiek (DU)

Gemeenten kunnen huishoudens die getroffen zijn door de alleenverdienersproblematiek individuele bijzondere bijstand bieden. Deze decentralisatie-uitkering (DU) maakt dit mogelijk. Voor de gemeente Lingewaard is dit een bedrag van € 44.000 in 2026.

Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp (DU)

Deze decentralisatie-uitkering stelt gemeenten in staat hun aanpak van energiearmoede te versterken. Het ministerie van SZW, de stichting Tijdelijk Noodfonds Energie (TNE) en de VNG hebben hiervoor een portaal ontwikkeld. Via dit portaal krijgen gemeenten op een veilige manier de contactgegevens van inwoners die bij het noodfonds hulp hebben aangevraagd en daarvoor toestemming hebben gegeven. Zo kunnen wij huishoudens met een hoog energieverbruik en een laag inkomen gericht benaderen en hen ondersteunen met het bestaande lokale hulpaanbod. Voor de gemeente Lingewaard is dit een bedrag van € 26.000 in 2026.

IBO problematische schulden (DU)

Het kabinet heeft een pakket aan maatregelen ingevoerd om problematische schulden fundamenteel aan te pakken. In 2026 wordt beoogd bestuurlijke afspraken te tekenen tussen alle branches en vaste lastenpartners, Divosa, Nederlandse Vereniging voor Veiligheidskunde (NVVK), de VNG en het ministerie van SZW. Deze afspraken hebben tot doel om de vroegsignalering van schuldenproblematiek een impuls te geven. Partijen voeren tot en met 2029 verbetermaatregelen door met als doel om het bereik van de doelgroep te verdubbelen en de ongewenste uitval van de deelnemende doelgroep te halveren.

Voor de gemeente Lingewaard is dit een bedrag van € 33.000 in 2026.

Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren (DU)

Individuele gemeenten ontvangen vanaf 2026 extra middelen voor het ondersteunen van jongeren tot 27 jaar bij of gericht op arbeidsinschakeling. Dit is een aanvulling op het bestaande re-integratiebudget. De verdeling van de middelen is op basis van de gemiddelde risicoscore Voortijdig schoolverlaten 2021 en 2022 het gemiddelde aantal gediplomeerde Mbo'ers. In afstemming met de VNG wordt deze verdeling vastgezet tot en met 2029. Voor de gemeente Lingewaard zijn dat de volgende bedragen:

	2026	2027	2028	2029	2030
Bedrag x € 1.000	22	22	22	22	27

Ondersteuning lokale politieke partijen (DU)

Via deze decentralisatie-uitkering ontvangen gemeenten middelen om politieke partijen met een zetel in de gemeenteraad te ondersteunen. Het gaat om een incidenteel bedrag, vooruitlopend op de Wet op de politieke partijen die nog niet in werking is getreden. De verdeling is gebaseerd op het aantal raadszetels, vermenigvuldigd met een bedrag per zetel. Dat bedrag per zetel hangt af van het inwoneraantal van de gemeente. Voor de gemeente Lingewaard is dat een bedrag van € 18.000 in 2026.

Financieel effect meicirculaire op de meerjarenbegroting

Hieronder is het overzicht opgenomen van de het effect van de meicirculaire op het saldo van de meerjarenbegroting.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Saldo meerjarenbegroting 2026-2030	513	1.610	78	364	364
Per saldo financiële mutaties meicirculaire 2026	-869	-654	-664	-1.071	-165
Saldo meerjarenbegroting 2026-2030 na meicirculaire 2026	-356	956	-586	-707	199

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat de verwachte positieve saldi van 2028 en 2029 omslaan naar negatieve saldi. Daarbij merken we op dat pas bij de Begroting 2027 alle budgetten integraal worden geactualiseerd. Dit betekent dat de saldi nog gaan wijzigen. Dit geldt vooral voor 2030, omdat dit jaar nu nog een kopie is van 2029. De grote teruggang in de uitkering uit het gemeentefonds in 2028 noemen we ook wel het nieuwe ravijnjaar. Deze teruggang komt voort uit de bezuinigingen op jeugdzorg die het Rijk vanaf dat jaar heeft ingeboekt.

Begin 2027 spreekt de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (ook wel Commissie Van Ark genoemd) zich uit over de balans tussen kosten en budget binnen de jeugdzorg, nu en in de toekomst. Het kabinet heeft aangegeven dat het zich committeert aan het oordeel van deze commissie. Dit betekent dat de bezuiniging op jeugdzorg in het gemeentefonds nog kan wijzigen.

Wij sluiten daarom aan bij het advies van de VNG om vooruitlopend op dit oordeel nu geen bezuinigingen door te voeren op andere beleidsterreinen.

Communicatie en participatie

Niet van toepassing.

Voortgang

De planning van de behandeling van dit voorstel is als volgt:

Politieke avond	25 juni 2026
Raadsvergadering	2 juli 2026

Eerdere (raads)stukken

Niet van toepassing

Bijlagen

1. Meicirculaire 2026
2. Concept raadsbesluit Meicirculaire 2026

Bemmel, 23 juni 2026

burgemeester en wethouders van de gemeente Lingewaard,
de secretaris, de burgemeester,

drs. I.P. van der Valk

dr. P.T.A.M. Kalfs